

به معروف و نهی از منکر معرفی می‌کند «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ»^(۲) (قرآن کریم، ۱۳۹۸). همان‌گونه که از آیات قرآن کریم مشخص است، معیار سنجش فرد و جامعه مطلوب، میزان کنترل و خیرخواهی افراد نسبت به خود و دیگران است. متأسفانه علی‌رغم میزان اهمیت این موضوع در اسلام و مدیریت، امروزه پژوهش‌های صورت‌پذیرفته در این زمینه از جهت کمی و کیفی فاصله بسیاری با حد مطلوب دارند.

در رابطه با مدل‌های کنترل اسلامی پژوهش‌های متعددی انجام‌پذیرفته است که ۱۰ مورد از پژوهش‌های انجام‌شده در سال‌های اخیر به‌عنوان نمونه در بخش پیشینه بیان شده است، ولی تاکنون اهمیت و عملکرد مولفه‌های این مدل‌ها در یک سازمان دفاعی مورد سنجش قرار نگرفته است. یکی از پژوهش‌های اخیر در رابطه با کنترل اسلامی مقاله «تبیین و مدل‌سازی مفهومی کنترل اسلامی از دیدگاه امام علی علیه السلام» (خانی و همکاران، ۱۳۹۷) است که ابعاد مختلف کنترل از دیدگاه حضرت علی علیه السلام را در ۸ بعد اصلی مشخص کرده است و دارای ۱۲۸ مولفه است. در پژوهش حاضر تلاش شده است که برپایه مدل اشاره‌شده، سازمان دفاعی مورد مطالعه بررسی شود.

سوال پژوهش حاضر این است که هر یک از مولفه‌های کنترل راهبردی علوی در کدام ربع ماتریس اهمیت-عملکرد قرار می‌گیرند و توصیه‌های راهبردی متناظر با ماتریس اهمیت-عملکرد برای سازمان مورد مطالعه چیست؟

۱. تعریف مفاهیم

۱-۱. نظارت و کنترل

موضوع نظارت همواره در مدیریت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است و استقرار نظام‌های کارآمد نظارتی از اهداف اولیه و عمده مدیران در هر بخش به‌شمار می‌آید (فیروزجایی، ۱۳۸۷). نظارت و کنترل یکی از اجزای اصلی مدیریت محسوب می‌شود، به طوری که بدون توجه به این جزء، سایر اجزای مدیریت مثل برنامه‌ریزی، سازماندهی و هدایت نیز ناقص بوده و تضمینی برای انجام درست